

KÜÇÜK PAOLO (Resminin oğlu)

CAMBAZ AİLESİ

Aradan yıllar geçti. Bir yarım yüzyıl sonra, genç ressam artık bir üstat olduğu halde, bu çokça hevesleri gene geçmemiştir. Biri Paris Süsleme Sanatları Müzesinde, biri de Millî Kütüphanede adına iki sergi açılmıştı. Üstadın eserlerini toplu bir halde bir araya getiren bu iki sergi dünyada büyük bir sanat olayı sayılıyordu. Picasso ise, yalnız kalmak için Cannes'daki köşkünün duvarlarını yarım metre yükseltmişti.

Daha birçok bakımlardan, altmış yıl önceki Picasso'yla bugünkü Picasso arasında pek büyük bir fark yoktur. O günlerde demirci çırağı gibi giyinirdi, şimdi gemici gibi giyiniyor; alına siyah bir tutam saç düşerdi, şimdi başında saç kalmadı.

ralarda, yeni akımlardan yana olmayanların deyimiyle, «doğru - dürüst» resim yapıyordu, yani henüz klasik resmin etkisi altında bulunuyordu. Nettekim sevgilisi Fernand'in portresi İtalyan ressamlarının fresklerini çok andırır.

Picasso bir gün arkadaşı Matisse'in evinde Afrika zenci heykellerini gördü, bunlardaki özensiz içtenliğe hayran kaldı. Ondan sonra kendisi de bu yolda çalışmaya koyuldu. Böylece, bir «fauviste» olan Picasso, bu yoldan yeni bir yöne doğru atıldı, 1907'de Kübizmin ilk formüllerini ortaya koydu. Şimdi hayatı ve çevresini yeni bir biçimde görüyor, her şeyi tablosuna birtakım küplerden meydana gelmiş gibi geçiriyordu. O sıralardaki

AVİGNONLU GENÇ KIZLAR

Pablo Ruiz Picasso 25 ekim 1881'de Malaga (İspanya) da doğdu. Babası Ruiz Blasco resim öğretmeni idi, annesi Maria Picasso İtalyan'dı. İlk resim derslerini babasından aldı. Yedi yaşındayken pek şirin eşek resimleri, güvercin resimleri yapıyordu. On üç yaşına geldiği zaman babası, oğlunun dehasına saygı olmak üzere, firçasını bıraktı.

Picasso on beş yaşında Barcelona Güzel Sanatlar Akademisine yazıldı.

Picasso'nun sanat hayatı 20'nci yüzyılın ilk yılıyla başlar. Eleştirmecilerin «Picasso'nun Mavi Dönemi» dedikleri ilk dönem dört yıl sürmüştür. 1901-1904 arasındaki bu dönemde genç ressam «yoksulluğun soğuk havası» ni mavi renkler içinde işlemiştir.

1904'te Picasso'yu Paris'te görüyoruz. Orada ilk büyük aşkını da tanımış, böylece genç ressamın sanatında «Pembe Dönem» başlamıştır. Picasso o sı-

sevgilisi Marcelle Humbert bile, (Picasso ona Eva adını vermişti) onun bir tablosunda üst üste yığılı küpler haline gelmişti.

Birinci Dünya Savaşı yıllarında Kübizmin pupa yelkeni gidişi peşi sıra savaştan son yılında (1918) yeniden klasik sanata doğru yöneldiğini görüyoruz. «İngres Dönemi» denilen bu dönemde Picasso gerçekten İngres'i andıran eserler meydana getirmiş, tablolarında desene hayli önemli yer vermiştir. O sıralarda Roma'da bulunuyordu, yeni bir aşkın da en mutlu günlerini yaşıyordu. Orada Olga Hoklova adında bir Rus baleriniyle tanışmış, onu evlenmek isteyen kadar sevmişti. Evlendiler. Bu, Picasso'nun ilk evliliğidir. Ondan sonra yollarcı evlenmeyecek, hayatındaki kadınlar ressamın hayatında ancak birer sevgili olarak kalacaktır. 1921'de Olga'dan bir oğlu oldu, adını Paul koydular. Picasso bu mutlu olaydan

ilham alarak bir seri «analık» tabloları yapmıştır. Bu «en mutlu aşk» da Picasso'nun hayatında ancak 14 yıl yer alabildi.

1932'de Marie-Thérèse Walter adında bir kadın, «tunç bir heykeli andıran vücuduyla» ona heykel yapma ilhamını verdi. Yalnız, Picasso gene «sanatta yeni biçimler» arama sevdasına kapılmıştı. Eva'nın portresinde nasıl küpler kullandıysa, şimdi de Marie-Thérèse'den ilham alarak yaptığı heykellerde de kollar, bacaklar birbirinin içine giriyor, gövde yamuk yumuk bir hal alıyordu. Picasso'nun 1935'te Maria'dan bir kızı oldu, adını Maia koydu. Olga'dan boşanmamıştı, ancak 1935'te ayrı yaşamaya başladılar. Olga, Côte d'Azur'da bir köşke çekildi ve 1955'te orada sessiz, sadasız öldü.

Picasso bir ara rengi bıraktı, siyah-beyaz çalışmaya başladı. Ona göre bu, hayatta ölüm arasındaki çarpışmayı aks ettiriyordu: Beyaz, hayat; siyah, ölüm. Büyük ressam dünyayı saracak olan hayat-ölüm kasırgalarını önceden bilmişti sanki: 1936'da İspanya İç Savaşı, 1939'da da İkinci Dünya Savaşı patladı. Gene bu yıllar Picasso'nun aynı başta, biri önden, biri yandan iki yüz halinde çizdiği ünlü portrelere başladığı dönemdir. Marie-Thérèse'le olan aşkı çoktan sona ermiş, Picasso şimdi Dora Maar adında genç bir fotoğrafçı kızla birlikte yaşamaya başlamıştı. Ondan aldığı ilhamla da gözü şakağında portreler yapıyordu. Bir yüzü aynı zamanda hem yandan, hem önden göstermekle eserinde bir hareket yaratmaya çalışıyordu, çünkü ona göre, hayat demek, hareket demektir.

1945'te savaş bitmiş, dünya için yeni bir barış dönemi başlamıştı. Picasso altmış dört yaşındaydı. Çoktan dünya çapında ünlü bir ressamdı. Bu arada yeni bir aşka da tutulmuştu. Modellerinden Françoise Gilot adında yirmi iki yaşında bir kıza seviyordu. Yarım milyon liraya Cannes'da bir köşk aldı, oraya yerleştiler. 1947'de bir oğulları (Calude), 1949'da da bir kızları (Paloma) dünyaya geldi. Picasso artık sakin bir «aile» hayatı yaşıyor, çocuklarının portrelerini yapıyordu. Yalnız, şimdi de bir başka sanat yoluna yönelmiş, Ekspresyonizmi benimsemişti.

Picasso'nun bu aşkı da ancak sekiz yıl sürdü. Bu sefer ayrılan Françoise oldu. Başını alıp Paris'e giderken, gazetecilere: «Tarihî bir anıta yaşamaktan bıktım...» diyordu.

1954'te Picasso yeni bir ilham kaynağı buldu: Yirmi yaşındaki Sylvette David ona öyle bir ruh sükûneti vermişti ki, Picasso'nun tablolarında şimdi tatlı, sakin renkler görülmeye başlamıştı. Sylvette iyi bir ev kadını olmuştu. Ressama güzel yemekler pişiriyor, modellik ettiği saatlerin dışında da onun şiirlerini dinliyordu. Çünkü Picasso'nun şairliği de vardır. Yanındaki defterine ara sıra çok çetrefil yazılarıyla şiirler karalar. Bunları kimseye göstermez, ancak pek yakınlarına kendisi okur.

1957'de, yetmiş beşlik Picasso, birçok gelip geçici sevdadan sonra, ikinci defa olarak dünya evine girdi. Jacqueline Roque ile evlendi. Jacqueline, ressamdan kırk beş yaş küçüktür. Picasso bugün seksen altı yaşındadır. Gene de gençliğindeki gibi sanat atışı içinde çalışır ve yenilikler arar. Gece çalışmasını sever.

Pablo Picasso çağımızın en çok tartışılmış, üzerinde en çok konuşulmuş ressamı olduğu gibi 20'nci yüzyıl resmini de en çok etkileyen ressamıdır. Onun bir çığırda durmayışı, çeşitli akımlara öncülük etmiş olması, etkisinin birçok kollarından yayılmasını sağlamıştır. Picasso'nun eserleri çağımız resminin bir panoraması gibidir. Niçin bu kadar çok yeni çığır denediğini kendisi şöyle anlatıyor:

— Oyle kimyacılar vardır ki, ömürlerini bir şeker parçasının içinde gizli olan elemanları aramaya vermişlerdir. Ben de rengin içinde neyin gizli olduğunu öğrenmek istiyordum.

Şu sözleri de onun sanatını daha iyi anlamamıza yarar: Çalışırken işin zıddına zıddına gitmelidir. Bir yeniliğe, mükemmelliğe ancak böyle ulaşılır. İşin suyuna gittiniz mi, işiniz bitmiş demektir.

Sanatı o, bitmez, tükenmez bir didinme, bir savaş olarak görür. Durmadan saldırıya geçen savaşçı gibidir. Kendisi için yeni ifade kaynakları, seyircisi için de yeni duygu kaynakları arar. Anlamayan gözlerle çarpuk çarpuk görünen o «biçimsiz» tablolarında ne yapmak istediğini de şöyle açıklıyor:

— Resme bakana çıplağı kendi gözleriyle yaratma imkânını vermeliyiz. Gerekli olan, resme bakanın bir çıplak yaratabilecek için gereken şeyleri elinin altında bulabilmesidir. Siz ona gerekli olanların hepsini, en iyisiği verrebilerseniz o, bunları kendi gözleriyle yerli yerine koyar.

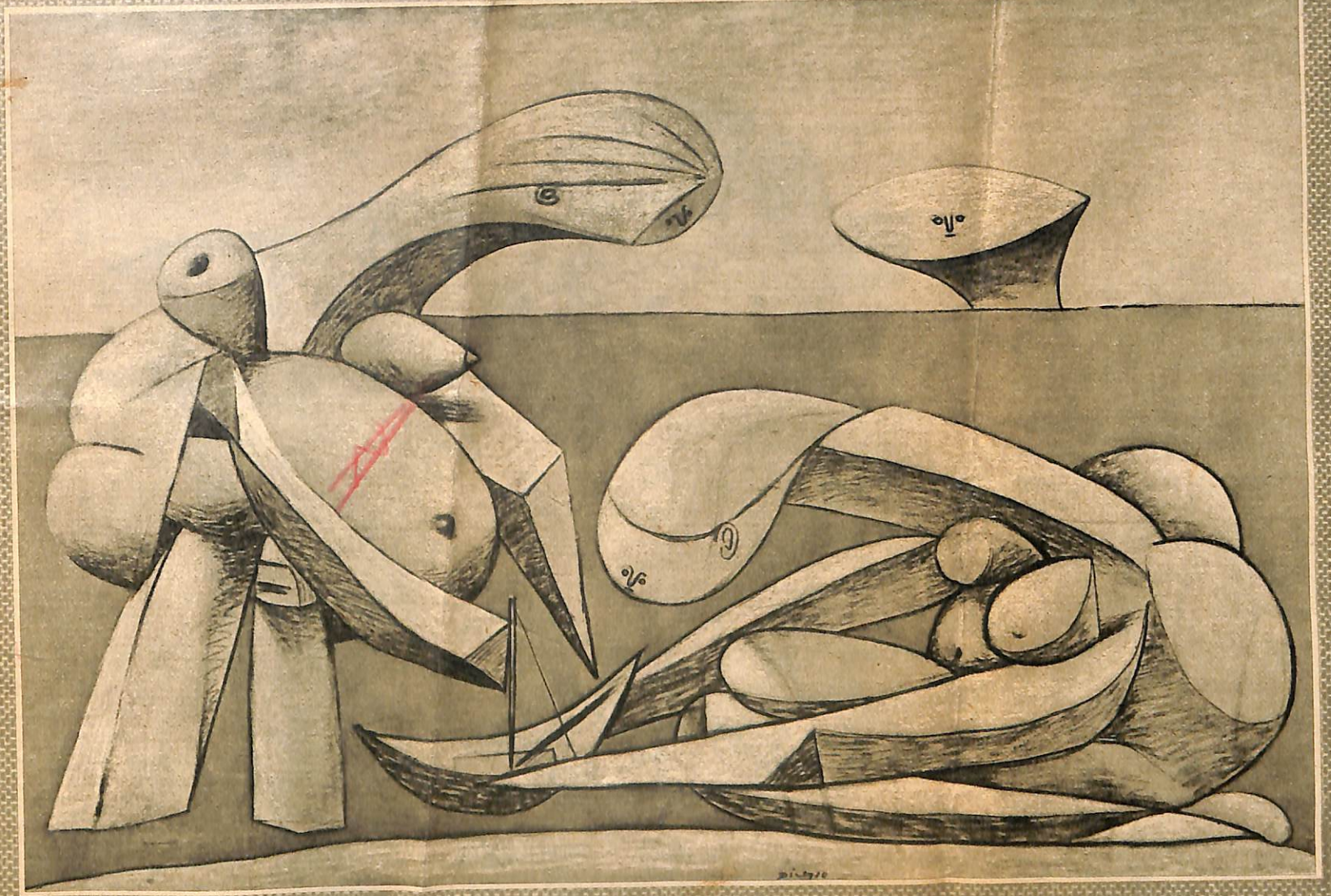
Picasso bir arkadaşına şöyle anlatmıştır:

— Bugün öğleden sonra üç tablo yaptım. Gerekli olan, yapmak, yapmak, yapmaktır. İnsan ne kadar çok yaparsa, bir şey o kadar çok yaklaşıyor.

Gerçekten, Picasso çok çalışır, durmadan resim yapar. 1950'de yapılan bir hesaba göre, on bin tablosu, dört yüz bin deseni vardır. Bugün tablolarının sayısı on beş bini bulmuş olsa gerek. Servetini de buna göre hesap edebilirsiniz. Bir milyon liraya satılmış şaheserleri olduğu gibi, ikinci derecedeki eserleri dünya piyasasında 150-250 bin liraya alıcı bulmaktadır. 1944'te 2500 liraya satılan bir tablosuna bugün 100 bin lira fiyat biçiliyor.

Picasso'nun seksen beşini geçtiği halde nasıl çilgınca çalışmaya devam ettiğini belirten bir resim tenkitçisi: «Sanırsınız ki geri kalan ömründe birkaç yüz yılla sığacak eser yapmak istiyor» demiş, ressam buna şu sözlerle karşılık vermiştir:

— Gençleşmek için çok zaman istiyorum. Ben gençliğime ancak yeni yeni başlıyorum...

KIYIDA OYUN

Hayat Büyük Ressamlar Ansiklopedisi: 18

PICASSO

PORTRESİ

SALON hincahıç doluydu. Kadın, erkek, genç, ihtiyar herkes Picasso'nun yeni eserlerini seyrediyor, genç ressama hayranlıklarını belirtiyorlardı. Picasso ise bir kenarda somurtup duruyordu. Onun huyuydu bu: Kimi vakit çocuk gibi neşeli olur, güler, söyler, yerinde duramazdı. Kimi vakit de üzerine bir durgunluk çöker, suratından düşen bin parça olurdu.

Şimdi de, hayranlarına kaşlarını çatmış, bakıyor, hiç biriyle konuşmuyordu. Sonra, birdenbire cebinden tabancasını çıkardı, havaya birkaç el ateş etti. O, ağzına kadar dolu salon birden boşaldı, herkes kendini dışarı attı. Picasso'nun yanında yalnız sevgilisi Fernand kalmıştı. O ise genç ressamın böyle zaman zaman kapıldığı hevesleri çok iyi bildiği için kılını kıpırdatmamıştı.

Picasso, namlusundan duman üten tabancasını cebine sokarken ona döndü:

— Yalnız kalmak istiyorum... dedi.

O sıralarda Picasso yirmi üç yaşındaydı. Paris'e yerleşmiş, şehrin sanat çevrelerinde pek geniş bir üne ulaşmıştı.